ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/മധ്യഭാഗഃ/അധ്യായഃ 23

വസിഷ്ഠ ഉവാച
തപസ്വിനം തദാ രാമമേകാഗ്രമനസം ഭവേ .
രഹസ്യേകാന്തനിരതം നിയതം ശംസിതവ്രതമ് .. 2,23.1 ..

ശ്രുത്വാ തമൃഷയഃ സർവേ തപോനിർധൂതകല്മഷാഃ .
ജ്ഞാനകർമവയോവൃദ്ധാ മഹാന്തഃ ശംസിതവ്രതാഃ .. 2,23.2 ..

ദിദൃക്ഷവഃ സമാജഗ്മുഃ കുതൂഹലസമന്വിതാഃ .
ധ്യാപയന്തസ്തപഃ ശ്രേഷ്ഠം തസ്യ രാജന്മഹാത്മനഃ .. 2,23.3 ..

ഭൃഗ്വത്രിക്രതുജാബാലിവാമദേവമൃകണ്ഡവഃ .
സംഭാവയന്തസ്തേ രാമം മുനയോ വൃദ്ധസംമതാഃ .. 2,23.4 ..

ആജഗ്മുരാശ്രമം തസ്യ രാമസ്യ തപസസ്തപഃ .
ദൂരാദേവ മഹാന്തസ്തേ പുണ്യക്ഷേത്രനിവാസിനഃ .. 2,23.5 ..

ഗരീയഃ സർവലോകേഷു തപോ[ഗ്ര്യം ജ്ഞാനമേവ ച .
പ്രശസ്യ തസ്യ തേ സർവേപ്രയയുഃ സ്വം സ്വമാശ്രമമ് .. 2,23.6 ..

ഏവം പ്രവർത്തതസ്തസ്യ രാമസ്യ ഭഗവാഞ്ഛിവഃ .
പ്രസന്നചേതാ നിതരാം ബഭൂവ നൃപസത്തമ .. 2,23.7 ..

ജിജ്ഞാസുസ്തസ്യ ഭഗവാൻ ഭക്തിമാത്മനി ശങ്കരഃ .
മൃഗവ്യാധവപുർഭൂത്വാ യയൗ രാജംസ്തദന്തികമ് .. 2,23.8 ..

ഭിന്നാഞ്ജനചയപ്രഖ്യോ രക്താന്തായതലോചനഃ .
ശരചാപധരഃ പ്രാംശുർവജ്രസംഹനനോ യുവാ .. 2,23.9 ..

ഉത്തുങ്ഗഹനുബാഹ്വംസഃ പിങ്ഗലശ്മശ്രുമൂർദ്ധജഃ .
മാംസവിസ്രവസാഗന്ധീ സർവപ്രാണിവിഹിംസകഃ .. 2,23.10 ..

സകണ്ടകുലതാസ്പർശക്ഷതാരൂഷിതവിഗ്രഹഃ .

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/മധ്യഭാഗഃ

1. അധ്യായഃ 1
2. അധ്യായഃ 2
3. അധ്യായഃ 3
4. അധ്യായഃ 4
5. അധ്യായഃ 5
6. അധ്യായഃ 6
7. അധ്യായഃ 7
8. അധ്യായഃ 8
9. അധ്യായഃ 9
10. അധ്യായഃ 10
11. അധ്യായഃ 11
12. അധ്യായഃ 12
13. അധ്യായഃ 13
14. അധ്യായഃ 14
15. അധ്യായഃ 15
16. അധ്യായഃ 16
17. അധ്യായഃ 17
18. അധ്യായഃ 18
19. അധ്യായഃ 19
20. അധ്യായഃ 20
21. അധ്യായഃ 21
22. അധ്യായഃ 22
23. അധ്യായഃ 23
24. അധ്യായഃ 24

സാമടക്സംചർവമാണശ്ച മാംസഖണ്ഡമനേകശഃ .. 2,23.11 ..

മാംസഭാരദ്വയാലംബിവിധാനാനതകന്ധരഃ .
ആരുജംസ്തരസാ വൃക്ഷാനൂരുവേഗേന സംഘശഃ .. 2,23.12 ..

അഭ്യവർത്തത തം ദേശം പാദചാരീവ പർവതഃ .
ആസാദ്യ സരസസ്തസ്യ തീരം കുസുമിതദ്രുമമ് .. 2,23.13 ..

ന്യദധാന്മാസഭാരം ച സ മൂലേ കസ്യചിത്തരോഃ .
നിഷസാദ ക്ഷണന്തത്ര തരുച്ഛായാമുപാശ്രിതഃ .. 2,23.14 ..

തിഷ്ഠന്തം സരസസ്തീരേ സോഽപശ്യദ്ഭൃഗുനന്ദനമ് .
തതഃ സ ശീഘ്രമുത്ഥായ സമീപമുപസൃത്യ ച .. 2,23.15 ..

രാമായ സേഷുചാപാഭ്യാം കരാഭ്യാം വിദധേഽഞ്ജലിമ് .
സജലാംഭോദസന്നാദഗംഭീരേണ സ്വരേണ ച .. 2,23.16 ..

ജഗാദ ഭൃഗുശാർദൂലം ഗുഹാന്തരവിസർപിണാ .
തോഷപ്രവർഷവ്യാധോഽഹം വസാമ്യസ്മിന്മഹാവനേ .. 2,23.17 ..

ഈശോഽഹമസ്യ ദേശസ്യ സപ്രാണിതരുവീരുധഃ .
ചരാമി സമചിത്താത്മാ നാനാസത്ത്വാ മിഷാശനഃ .. 2,23.18 ..

സമശ്ച സർവഭൂതേഷു ന ച പിത്രാദയോഽപി മേ .
അഭക്ഷ്യാഗമ്യപേയാദിച്ഛന്ദവസ്തുഷു കുത്രചിത് .. 2,23.19 ..

കൃത്യാകൃത്യവിധൗചൈവ ന വിശേഷിതധീരഹമ് .
പ്രപന്നോ നാഭിഗമനം നിവാസമപി കസ്യചിത് .. 2,23.20 ..

ശക്രസ്യാപി ബലേനാഹമനുമന്യേ ന സംശയഃ .
ജാനതേ തധ്യഥാ സർവേ ദേശോഽയം മദുപാശ്രയഃ .. 2,23.21 ..

തസ്മാന്ന കശ്ചിദായാതി മമാത്രാനുമതിം വിനാ .
ഇത്യേഷ മമ വൃത്താന്തഃ കാർത്സ്ന്യേന കഥിതസ്തവ .. 2,23.22 ..

ത്വം ച മേ ബ്രൂഹി തത്ത്വേന നിജവൃത്തമശേഷതഃ .
കസ്ത്വം കസ്മാദിഹായാതഃ കിമർഥമിഹ ധിഷ്ഠിതഃ .
ഉദ്യതോഽന്യത്ര വാ ഗന്തും കിം വാ തവ ചികീർഷിതമ് .. 2,23.23 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച
ഇത്യേവമുക്തഃ പ്രഹസംസ്തേന രാമോ മഹാദ്യുതിഃ .
തൂഷ്ണീം ക്ഷണമിവ സ്ഥിത്വാ ദധ്യൗ കിഞ്ചിദവാങ്മുഖഃ .. 2,23.24 ..

കോഽയമേവ ദുരാധർഷഃ സജലാംഭോദനിസ്വനഃ .
ബ്രവീതി ച ഗിരോഽത്യർഥം വിസ്പഷ്ടാർഥപദാക്ഷരാഃ .. 2,23.25 ..

25. അധ്യായഃ 25
26. അധ്യായഃ 26
27. അധ്യായഃ 27
28. അധ്യായഃ 28
29. അധ്യായഃ 29
30. അധ്യായഃ 30
31. അധ്യായഃ 31
32. അധ്യായഃ 32
33. അധ്യായഃ 33
34. അധ്യായഃ 34
35. അധ്യായഃ 35
36. അധ്യായഃ 36
37. അധ്യായഃ 37
38. അധ്യായഃ 38
39. അധ്യായഃ 39
40. അധ്യായഃ 40
41. അധ്യായഃ 41
42. അധ്യായഃ 42
43. അധ്യായഃ 43
44. അധ്യായഃ 44
45. അധ്യായഃ 45
46. അധ്യായഃ 46
47. അധ്യായഃ 47
48. അധ്യായഃ 48
49. അധ്യായഃ 49
50. അധ്യായഃ 50
51. അധ്യായഃ 51
52. അധ്യായഃ 52
53. അധ്യായഃ 53
54. അധ്യായഃ 54
55. അധ്യായഃ 55
56. അധ്യായഃ 56
57. അധ്യായഃ 57
58. അധ്യായഃ 58
59. അധ്യായഃ 59
60. അധ്യായഃ 60
61. അധ്യായഃ 61
62. അധ്യായഃ 62
63. അധ്യായഃ 63
64. അധ്യായഃ 64

കിം തു മേ മഹതീം ശങ്കാം തനുരസ്യ തനോതി വൈ .
വിജാതിസംശ്രയത്വേന രമണീയാ തഥാ ശരാഃ .. 2,23.26 ..

ഏവം ചിന്തയതസ്തസ്യ നിമിത്താനി ശുഭാനി വൈ .
ബഭൂവുർഭുവി ദേഹേ ച സ്വാഭിപ്രേതാർഥദാന്യലമ് .. 2,23.27 ..

തതോ വിമൃശ്യ ബഹുശോ മനസാഭൃഗുപുങ്ഗവഃ .
ഉവാച ശനകൈർവ്യാധം വചനം സൂനൃതാക്ഷരമ് .. 2,23.28 ..

ജാമദഗ്ന്യോഽസ്മി ഭദ്രം തേ രാമോ നാമ്നാ തു ഭാർഗവഃ .
തപശ്ചർതുമിഹായാതഃ സാംപ്രതം ഗുരുശാസനാത് .. 2,23.29 ..

തപസാ സർവലോകേശം ഭക്ത്യാ ച നിയമേന ച .
ആരാധയിതുമസ്മിംസ്തു ചിരായാഹം സമുദ്യതഃ .. 2,23.30 ..

തസ്മാത്ത്മർവേശ്വരം സർവശരണ്യമഭയപ്രദമ് .
ത്രിനേത്രം പാപദമനം ശങ്കരം ഭക്തവത്സലമ് .. 2,23.31 ..

തപസാ തോഷയിഷ്യാമി സർവജ്ഞം ത്രിപുരാന്തകമ് .
ആശ്രമേഽസ്മിനസരസ്തീരേ നിയമം സമുപാശ്രിതഃ .. 2,23.32 ..

ഭക്താനുകംപീ ഭഗവാന്യാവത്പ്രത്യക്ഷതാം ഹരഃ .
ഉപൈതി താവദത്രൈവ സ്ഥാസ്യാമീതി മതിർമമ .. 2,23.33 ..

തസ്മാദിതസ്ത്വയാദ്യൈവ ഗന്തുമന്യത്ര യുജ്യതേ .
ന ചേദ്ഭവതി മേ ഹാനിഃ സ്വകൃതേർനിയമസ്യ ച .. 2,23.34 ..

മാനനീയോഽഥ വാഹം തേ ഭക്ത്യാ ദേശാന്തരാതിഥിഃ .
സ്വനിവാസമുപായാതസ്തപസ്വീ ച തഥാ മുനിഃ .. 2,23.35 ..

ത്വതസംനിധൗ നിവാസോ മേ ഭവേത്പാപായ കേവലമ് .
തവ ചാപ്യസുഖോദർകം മത്സമീപനിഷേവണമ് .. 2,23.36 ..

സ ത്വംമദാശ്രമോപാന്തേ പരിചങ്ക്രമണാദികമ് .
പരിത്യജ്യ സുഖീഭൂയാ ലോകയോരുഭയോരപി .. 2,23.37 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച
ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ സ ഭൂയോ ഭൃഗുപുങ്ഗവമ് .
ഉവാച രോഷതാമ്രാക്ഷസ്താമ്രാക്ഷമിദമുത്തരമ് .. 2,23.38 ..

ബ്രഹ്മൻ കിമിദമത്യർഥം സമീപേ വസതിം മമ .
പരിഗർഹയസേ യേന കൃതഘ്നസ്യേവ കാംപ്രതമ് .. 2,23.39 ..

കിം മയാപകൃതം ലോകേ ഭവതോഽന്യസ്യ വാ ക്വചിത് .

65. അധ്യായഃ 65
66. അധ്യായഃ 66
67. അധ്യായഃ 67
68. അധ്യായഃ 68
69. അധ്യായഃ 69
70. അധ്യായഃ 70
71. അധ്യായഃ 71
72. അധ്യായഃ 72
73. അധ്യായഃ 73
74. അധ്യായഃ 74

അനാഗസ്കാരിണം ദാന്തം കോ്വമന്യേത നാമതഃ .. 2,23.40 ..

സന്നിധിഃ പരിഹർത്തവ്യോ യദി മേ വിപ്രപുങ്ഗവ .
ദർശനം സഹ സംവാസഃ സംഭാഷണമഥാപി ച .. 2,23.41 ..

ആയുഷ്മതാധുനൈവാസ്മാദപസർത്തവ്യമാശ്രമാത് .
സ്വസംശ്രയം പരിത്യജ്യ ക്വാഹം യാസ്യേ ബുഭുക്ഷിതഃ .. 2,23.42 ..

സ്വാധിവാസം പരിത്യജ്യ ഭവതാ യോദിതഃ കഥമ് .
ഇതോ്ന്യസ്മിൻ ഗാമിഷ്യാമി ദൂരേ നാഹം വിശേഷതഃ .. 2,23.43 ..

ഗമ്യതാം ഭവതാന്യത്ര സ്ഥീയതാമത്ര വേച്ഛയാ .
നാഹം ചാലയിതും ശക്യഃ സ്ഥാനാദസ്മാത്കഥഞ്ചന .. 2,23.44 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച
തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ കിഞ്ചിത്കോപസമന്വിതഃ .
തമുവാച പുനർവാക്യമിദം രാജൻഭൃഗൂദ്വഹഃ .. 2,23.45 ..

വ്യാധജാതിരിയം ക്രൂരാ സർവസത്ത്വഭയാവഹാ .
ഖലകർമരതാ നിത്യം ധിക്കൃതാ സർവജന്തുഭിഃ .. 2,23.46 ..

തസ്യാം ജാതോ്സി പാപീയാൻസർവപ്രാണിവിഹിംസകഃ .
സ കഥം ന പരിത്യാജ്യഃ സുജനൈഃ സ്യാത്തു ദുർമതേ .. 2,23.47 ..

തസ്മാദ്വിഹീനജാതീയം വിദിത്വാത്മാനമബ്യഥ .
ശീഘ്രമസ്മാദ്വ്രജാന്യത്ര നാത്ര കാര്യാ വിചാരണാ .. 2,23.48 ..

ശരീരത്രാണകാരുണ്യാത്സമീപം നോപസർപസി .
യഥാ ത്വം കണ്ടകാദീനാമസഹിഷ്ണുതയാ വ്യഥാമ് .. 2,23.49 ..

തഥാവേഹി സമസ്താനാം പ്രിയാഃ പ്രാണാഃ ശരീരിണാമ് .
വ്യഥാ ചാഭിഹതാനാം തു വിദ്യതേ ഭവതോ്ന്യഥാ .. 2,23.50 ..

അഹിംസാ സർവഭൂതാനാമിതി ധർമഃ സനാതനഃ .
ഏതദ്വിരുദ്ധാചരണാന്നിത്യം സദ്ഭിർവിഗർഹിതഃ .. 2,23.51 ..

ആത്മപ്രാണാഭിരക്ഷാർഥം ത്വമശേഷശരീരിണഃ .
ഹനിഷ്യസി കഥം സത്സുനാപ്നോഷി വചനീയതാമ് .. 2,23.52 ..

തസ്മാച്ഛീഘ്രം തു ഭോഗച്ഛ ത്വമേവ പുരുഷാധമ .
ത്വയാ മേ കൃത്യദോഷസ്യ ഹാനിശ്ച ന ഭവിഷ്യതി .. 2,23.53 ..

ന ചത്സ്വയമിതോ ഗച്ഛേശ്തതസ്തവ ബലാദപി .
അപസർപണതാബുദ്ധിമഹമുത്പാദയേ സ്ഫുടമ് .. 2,23.54 ..

ക്ഷണാർദ്ധമപി തേ പാപ ശ്രേയസീ നേഹ സംസ്ഥിതിഃ .
വിരുദ്ധാചരണോ നിത്യം ധർമദ്രിഷ്കോ ലഭേച്ച ശാമ് .. 2,23.55 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച
രാമസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ പ്രീതോഽപി തമിദം വചഃ .
ഉവാച സംക്രുദ്ധ ഇവ വ്യാധരൂപീ പിനാകധ്യക് .. 2,23.56 ..

സർവമേതദഹം മന്യം വ്യർഥം വ്യവസിതം തവ .
കുതസ്ത്വം പ്രഥമോ ജ്ഞാനീ കുതഃ ശംഭുഃ കുതസ്തപഃ .. 2,23.57 ..

കുതസ്ത്വം ക്ലിശ്യസേ മൂഢ തപസാ തേന ത്വേഽധുനാ .
ഘ്രുവം മിഥ്യാപ്രവൃത്തസ്യ ന ഹി തുഷ്യതി ശങ്കരഃ .. 2,23.58 ..

വിരുദ്ധലോകാചരണഃ ശംഭുസ്തസ്യ വിതുഷ്ടയേ .
പ്രതപത്യബുധോ മർത്ത്യസ്ത്വാം വിനാ ~~കഃ~~ കോ മുദുർമതേ .. 2,23.59 ..

അഥ വാ ച ഗതം മേഽദ്യ യുക്തമേതദസംശയമ് .
സംപൂജ്യ പൂജകവിദ്ധൗ ശംഭോസ്തവ ച സംഗമഃ .. 2,23.60 ..

ത്വയാ പൂജയിതും യുക്തഃ സ ഏവ ഭുവനേ രതഃ .
സംപൂജകോഽപി തസ്യ ത്വം യോഗ്യോ നാത്ര വിചാരണാ .. 2,23.61 ..

പിതാമഹസ്യ ലോകാനാം ബ്രഹ്മണഃ പരമേഷ്ഠിനഃ .
ശിരശ്ഛിത്ത്വാ പുനഃ ശംഭുർബ്രഹ്മഹത്യാമവാപ്തവാൻ .. 2,23.62 ..

ബ്രഹ്മഹത്യാഭിഭൂതേന പ്രായസ്ത്വം ശംഭുനാ ദ്വിജ .
ഉപദിഷ്ടോഽസി തത്കർതും നോചേദേവം കഥം കൃഥാഃ .. 2,23.63 ..

താദാത്മ്യഗുണസംയോഗാന്മന്യം രുദ്രസ്യ ത്വേഽധുനാ .
തപഃ സിദ്ധിരനുപ്രാപ്താ കോലേനാല്പീയസാ മുനേ .. 2,23.64 ..

പ്രായോഽദ്യ മാതരം ഹത്വാ സർവൈലോകൈർനിരാകൃതഃ .
തപോവ്യാജേന ഗഹനേ നിർജനേ സംപ്രവർത്തസേ .. 2,23.65 ..

ഗുരുസ്ത്രീബ്രഹ്മഹത്യോത്ഥപാതകക്ഷപണായ ച .
തപശ്ചരസി നാനേന തപസാ തത്പ്രണശ്യതി .. 2,23.66 ..

പാതകാനാം കിലാന്യേഷാം പ്രായശ്ചിത്താനി സന്ത്യപി .
മാതൃദ്രുഹാമവേഹി ത്വം ന ക്വചിത്കില നിഷ്കൃതിഃ .. 2,23.67 ..

അഹിംസാലക്ഷണോ ധർമോ ലോകേഷു യദി തേ മതഃ .
സ്വഹസ്തേന കഥം രാമ മാതരം കൃത്തവാനസി .. 2,23.68 ..

കൃത്വാ മാതൃവധം ഘോരം സർവലോകവിഗർഹിതമ് .
ത്വം പുനർധാർമികോ ഭൂത്വാ കാമതോഽന്യാന്വിനിന്ദസി .. 2,23.69 ..

പശ്യതാ ഹസതാമോഘം ആത്മദോഷമജാനതാ .
അപര്യാപ്തമഹം നന്യം പരം ദോഷവിമർശനാമ് .. 2,23.70 ..

സ്വധർമം യദ്യഹം ത്യക്ത്വാ വർത്തേയമകുലോഭയമ് .
തർഹി ഗർഹയ മാം കാമം നിരുപ്യ മനസാ സ്വയമ് .. 2,23.71 ..

മാതാപിതൃസുതാദീനാം ഭരണായൈവ കേവലമ് .
ക്രിയതേ പ്രാണിഹനനം നിജധർമതയാ മയാ .. 2,23.72 ..

സ്വധർമാദാമിഷേണാഹം സകുടുമ്ബോ ദിനേദിനേ .
വർത്താമി സാപി മേ വൃത്തിർവിധാത്രാ വിഹിതാ പുരാ .. 2,23.73 ..

മാംസേന യാവതാ മേ സ്യാന്നിത്യം പിത്രാദി പോഷണമ് .
ഹനിഷ്യേ ചേത്തദധികം തർഹി യുജ്യേയമേനസാ .. 2,23.74 ..

യാവത്പോഷണഘാതേന ന വയം സ്യാമ നിന്ദിതാഃ .
തദേതത്സംപ്രധാര്യ ത്വം നിന്ദവാ മാം പ്രശംസ വാ .. 2,23.75 ..

സാധു വാസാധു വാ കർമ യസ്യ യദ്വിഹിതം പുരാ .
തദേവ തേന കർത്തവ്യമാപദ്യപി കഥഞ്ചന .. 2,23.76 ..

നിരൂപയ സ്വബുദ്ധ്യാ ത്വമാത്മനോ മമ ചാന്തരമ് .
അഹം തു സർവഭാവേന മിത്രാദിഭരണേ രതഃ .. 2,23.77 ..

സംത്യജ്യ പിതരം വൃദ്ധം വിനിഹത്യ ച മാതരമ് .
ഭൂത്വാ തു ധാർമികസ്ത്വം തു തപശ്ചർതുമിഹാഗതഃ .. 2,23.78 ..

യേ തു മൂലവിദസ്തേഷാം വിസ്പഷ്ടം യത്ര ദർശനമ് .
യഥാജിഹ്വം ഭവേന്നാത്ര വചസാപി സമീഹിതുമ് .. 2,23.79 ..

അഹം തു സമ്യഗ്ജാനാമി തവ വൃത്തമശേഷതഃ .
തസ്മാദലം തേ തപസാ നിഷ്ഫലേന ഭൃഗൂദ്വഹ .. 2,23.80 ..

സുഖമിച്ഛസി ചേത്ത്യക്ത്വാ കായക്ലേശകരം തപഃ .
യാഹി രാമ ത്വമന്യത്ര യത്ര വാ ന വിദുർജനാഃ .. 2,23.81 ..

ഇതി ശ്രീബ്രഹ്മാണ്ഡേ മഹാപുരാണേ വായുപ്രോക്തേ മധ്യഭാഗേ തൃതീയ ഉപോദ്ധാതപാദേ ത്രയോവിംശതിതമോഽധ്യായഃ

ഓം· P.R. IYER 17.3.2024

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/മധ്യഭാഗഃ/അധ്യായഃ_23&oldid=48585" ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്

19 ജനവരീ 2016 (തമേ) ദിനാങ്കേ 11:43 സമയേ അന്തിമപരിവർതനം ജാതമ്

പാഠഃ ക്രിയേടിവ കാ’മൻസ ഐട്രിബ്യൂശന/ശേയര-അലാഇക അഭിജ്ഞാപത്രസ്യ അന്തർഗതതയാ ഉപലബ്ധഃ അസ്തി; അന്യാഃ സംസ്ഥിത്യഃ അപി സന്തി . അധികം ജ്ഞാതുമ് അത്ര ഉപയോഗസ്യ സംസ്ഥിതിം പശ്യതു .